

Przedmiot: Funkcjonowanie Unii Europejskiej

dr Dorota Olszewska

d.olszewska@pwsb.pl

- Studenci I roku studiów stacjonarnych
- 3 spotkania (wykłady/ćwiczenia)
- Egzamin na ostatnich zajęciach:

Data: 10.06.2015

- Obecność obowiązkowa!
- Warunki egzaminu/zaliczenia z oceną: obecność na zajęciach, testy cząstkowe, prace zaliczeniowe - obowiązkowe.

Funkcjonowanie Unii Europejskiej

1. Geneza i struktura integracji europejskiej.
2. Funkcjonowanie wspólnot europejskich.
3. Polska w Unii Europejskiej.

Funkcjonowanie Unii Europejskiej

Literatura:

1. *Kompendium wiedzy o Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, red. E. Małuszyńska, B. Gruchman.
2. *ABC Unii Europejskiej*, Opracowania wydawane przez Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce, Warszawa: Wydawn. Reprezent. Komisję Europ. w Polsce, 2004
3. M. Witkowska, *Zasady funkcjonowania Unii Europejskiej*, WAiP, 2008
4. A. Domagała, *Integracja Polski z Unią Europejską*, Oficyna Wydawnicza Łośgraf, Warszawa 2011
5. *Polska w Unii Europejskiej, Pakiet edukacyjny*, pod red. Joanny Gospodarczyk, Mirosława Sielatyckiego. Warszawa: Wydawn. CODN, 2004

Geneza i struktura integracji europejskiej

Integracja...

Dlaczego ludzie łączą się w grupy?

Grupa – co najmniej dwie osoby, które wchodzą ze sobą w regularne stosunki dla realizacji wspólnego celu

Typy grup i zespołów:

1. Grupa funkcjonalna
2. Grupa nieformalna, grupa interesu
3. Grupy zadaniowe
- zespół

Typy grup i zespołów

Grupa funkcjonalna — grupa stworzona przez organizację do osiągnięcia pewnej liczby celów organizacji; czas jej istnienia jest nieokreślony

Grupa nieformalna, grupa interesu — grupę tworzą jej członkowie do osiągnięcia celów, które nie muszą mieć związku z celami organizacji; jej horyzont czasowy jest nieokreślony

Grupa zadaniowa — grupa powołana przez organizację do osiągnięcia względnie wąskiego zakresu celów w określonym lub domyślnym czasie

Zespół — grupa pracowników funkcjonująca jako wyodrębniona jednostka, często przy niewielkim zakresie nadzoru lub zupełnym jego braku, do wykonywania zadań, funkcji i działań związanych z pracą

...dlaczego ludzie łączą się w grupy?

Przyciąganie interpersonalne

- Postawy, normy, wartości, upodobania

Działania grupowe

- Hobby, zainteresowania

Cele grupy

- Solidaryzacja z celami grupy

Zaspokajanie potrzeb

- Potrzeba przynależności (afiliacji) !!!!!!!!!!!

Korzyści instrumentalne

- Sposób na dodatkowe korzyści !!!!!!!

Integracja jest pojęciem wieloznacznym i różnie interpretowanym. Wyraz ten pochodzi od łacińskiego słowa *integratio*, co oznacza zjawisko scalania, zespalania, łączenia się kilku elementów w całość. W sensie ogólnym mówi się o integracji gospodarczej, kulturowej, politycznej, narodowościowej itp.

Początki integracji dotyczą plemion, narodów czy państw.

Przyczyną integracji do XVIII wieku, a nawet do końca II wojny światowej były nie wzajemne ich interesy, lecz interesy silniejszych. Silniejsze gospodarczo lub militarnie plemiona, narody, państwa podbijały inne, wcielając je do swych terytoriów państwowych. Narzucały im dominację gospodarczą, militarną lub ideologiczną. Tego typu integrację można określić jako *odgórną* lub *przymusową*, gdyż była narzucana odgórnie przez jedno plemiona, narody lub państwa innym. Przykładem takiej integracji mogą być systemy kolonialne lub tzw. integracja socjalistyczna, narzucona przez ZSRR państwom od niego zależnym.

Integracja gospodarcza – definicje, cel

Integracja gospodarcza - łączenie się dwóch lub więcej obszarów ekonomicznych w jedną wyodrębniającą się z gospodarki światowej całość.

Integracja gospodarcza – proces fuzji rynków narodowych, przybierających różne formy w miarę przechodzenia do coraz wyżej rozwiniętych stopni integracji (strefy wolnego handlu, unii celnej, unii gospodarczej...)

Cel integracji gospodarczej – zwiększenie efektywności struktur ekonomicznych, stymulowanie wzrostu ekonomicznego i dochodów, eliminacja dysproporcji rozwojowych.

Przyczyny integracji gospodarczej:

- państwa Europy zachodniej pod koniec XVIII wieku zaczęły już tworzyć jednolity i spójny organizm
- wynalazki (parowy silnik tłokowy) spowodowało nadprodukcję towarów, w wyniku czego pojawiła się konieczność szukania nowych rynków zbytu i szukania ułatwień w przepływie towarów, kapitału i usług między nimi
- po II wojnie światowej głównymi przyczynami integracji Europy zachodniej było dążenie jej państw do obrony przed amerykańską ekspansją gospodarczą oraz zagrożenie ideologiczne i militarne ze strony ZSRR. Widoczny stał się trend występujący u producentów w krajach rozwiniętego kapitalizmu do zabiegania o znoszenie barier w obrotach handlowych między sąsiadującymi ze sobą państwami, jak i integrowania się między sobą.
- **rozpoczęły się dyskusje nad procesem integracji europejskiej i stały się one przedmiotem badań empirycznych i teoretycznych (modele)**
- **Integracja europejska jest formą integracji międzynarodowej, regionalnej, procesem zachodzącym na płaszczyźnie gospodarczej i politycznej.**

Modele integracji europejskiej – koncepcje teoretyczne

1. Koncepcja konfederacyjna

- zakłada utworzenie związku państw tzw. konfederacji
- wiąże się z określeniem „Europa Ojczyzn” (głównym prekursorem był prezydent Francji Ch. de Gaulle)
- główne założenie to utworzenie wspólnej Europy budowanej na zasadzie poszanowania odrębności państw i ich suwerenności
- obejmować miała wspólne działanie rządów państw członkowskich, opartych na zasadzie jednomyślności (wykluczała przyjmowanie rozwiązań ponadnarodowych)

- 2. Koncepcja konstytucyjna** - dominujące znaczenie odgrywają regulacje o charakterze konstytucyjnym, kształtowane przez organy ponadnarodowe, które ustalają podział kompetencji między szczeblem krajowym i ponadnarodowym.
- 3. Koncepcja funkcjonalna** - zakłada, że integracja powinna się odbywać w sposób ewolucyjny i ma zacząć się od współpracy w obszarze gospodarki a następnie powoli przesuwać suwerenne kompetencje ze szczebli krajowych na wspólnotowe. Proces ten powinien być naturalny. W konsekwencji powstać miałyby wspólnota polityczna, rozwijana stopniowo na bazie zdobywanych doświadczeń. Zwolennikami tej koncepcji byli Jean Monnet i Robert Schuman.

4. Koncepcja federacyjna - jest najstarszą teorią w tym zakresie. Można wyróżnić szereg jej odmian: centralistyczną (reprezentowaną m.in. przez H. Bruginansa, A. Spinellego, A. Etizioniego, R Kinga), równowagi (R. Coudenhoye—Calergi, C.F. Friedricha, W.H. Rikera), decentralistyczną (P. Proudhona).

Zakładała ona:

- utworzenie państwa związkowego na wzór federacji
- państwa powinny zrzec się swoich suwerennych kompetencji i przekazać je wspólnym, ponadnarodowym organom
- utworzenie silnego ponadnarodowego rządu odpowiedzialnego przed Parlamentem Europejskim
- nadanie specjalnych uprawnień władzom lokalnych, regionalnych i krajowych, które uzupełniałyby się
- doprecyzowanie podziału zadań między federacją a jej częściami składowymi
- zagwarantowanie demokratycznego charakteru podejmowanych decyzji
- utrata znaczenia granic narodowych (wizja Europy Regionów – propagowana m.in. przez Konrada Adenauera
- koncepcja znalazła wielu zwolenników w Niemczech, Holandii i Luksemburgu i we Włoszech

5. Koncepcja neofunkcjonalna (komunikacyjna) sformułowaną na początku lat sześćdziesiątych XX wieku przez K. Deutscha, a nieco zmodyfikowaną przez L. Lindberga. Zgodnie z nią integracja oznacza pewną wspólnotę państw o wysokim poziomie współpracy międzynarodowej na szczeblu rządowym (dyplomatycznym), gospodarczej, społecznej i kulturalnej.

Głównym jej celem ma być suwerenność państw i bezpieczeństwo integrujących się, utrzymanie pokoju, między innymi poprzez pokojowe rozwiązywanie sporów. Integracja winna rozwijać się na szczeblu międzyrządowym, społecznym i jednostkowym.

Etapy integracji europejskiej

- I Strefa wolnego handlu** – zniesienie ceł oraz ograniczeń ilościowych, z zachowaniem ceł dla krajów nieczłonkowskich.
  - II Unia celna** – zniesienie barier w przepływie towarów i ustanowienie wspólnej taryfy celnej wobec partnerów zewnętrznych.
  - III Wspólny rynek** – swoboda przepływu towaru, usług, kapitału i siły roboczej.
  - IV Unia ekonomiczna, gospodarcza, walutowa** – jej uczestnicy zmierzają do zharmonizowania swoich działań w sferze polityki gospodarczej.
  - V Pełna integracja gospodarcza** – państwa członkowskie ujednolicają politykę gospodarczą i powołują organ ponadnarodowy, którego decyzje obowiązują wszystkich członków.
-

Początki integracji w Europie

Lata po II wojnie Światowej sprzyjały integracji.

Wzrastająca wrogość pomiędzy krajami **Europy Zachodniej a krajami Europy Wschodniej – socjalizm vs kapitalizm** (a raczej konflikt na linii USA - ZSRR), oraz strach społeczeństw Europy Zachodniej przed ZSRR doprowadziły do zintensyfikowania prac nad projektami integracji.

Jednocześnie Stany Zjednoczone bardzo przychylnie spoglądały na dążenia zjednoczeniowe w Europie Zachodniej, ponieważ wzmocnienie gospodarcze, jak i polityczne Europy, było zgodne z ich planami.

Na rozpoczęcie integracji w Europie miały również wpływ czynniki:

- chęć odbudowania pozycji mocarstwa przez Francję,
- pragnienie uregulowania stosunków z Niemcami,
- słynne przemówienie, wygłoszone 19 września 1946 roku w Zurychu - Winston Churchill – zawierające dwie ważne tezy. Pierwsza, to nagląca potrzeba współpracy Francji i Niemiec, a w drugiej był postulat utworzenia Stanów Zjednoczonych Europy. Wielką Brytanię widział w tym dziele jedynie jako aktywnego członka, co oczywiście dawało sceptykom pretekst do uszczypliwych komentarzy.

„Pozwólcie Europie narodzić się na nowo”

Co zrobiono?

- ponieważ państwa europejskie były wycieńczone wojną, aby im pomóc w odbudowanie gospodarki, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej uruchomiły plan Marshalla (13,5 mld dolarów),
- powołano Organizację Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (OEEC, kwiecień 1948), która zajmowała się podziałem w/w Środków – państwa z radzieckiej strefy wpływu musiały zrezygnować z pomocy amerykańskiej,
- w styczniu 1949 roku pod presją ZSRR w Moskwie utworzono Radę Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG), w skład której weszli: Związek Radziecki, Bułgaria, Czechosłowacja, Polska, Rumunia i Węgry, NRD, Albania.... (istniała do czerwca 1991),
- utworzono Organizację Paktu Północno-Atlantyckiego (NATO, kwiecień 1949) – jako zabezpieczenie militarne ze strony Wschodu,
- w reakcji na to państwa komunistyczne zawarły w 1955 roku Układ Warszawski,

- w Londynie powstaje Rada Europy (1949) w celu wspierania współpracy wzajemnej w zakresie zdrowia, kultury, Środowiska naturalnego, etc.
- Rada Europy w 1950 r. w Rzymie opracowała i przyjęła do ratyfikacji przez państwa członkowskie *Europejską konwencję praw człowieka* – jeden z najważniejszych dokumentów tej organizacji,
- z inicjatywy R. Schumana ogłoszono tzw. Deklarację Schumana (1950), która stanowiła ważny akt pojednania francusko-niemieckiego,
- w 1951 r. powstaje ponadnarodowa organizacja – Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS),
- w 1957 r. Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG) i Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom).

→ ówcześni dyplomaci, mężowie stanu ukazali siebie jako partnerów do zapoczątkowania i rozwijania współpracy nad gospodarczą integracją państw europejskich.

Integracja w ramach ZSRR

- zapoczątkowana została w latach 60, określana jako tzw. integracja socjalistyczna o charakterze *integracji odgórnej*.
- wykorzystanie pozycji dominującej: militarnie i gospodarczo oraz możliwość decydowania o obsadzie kadrowej na kierowniczych stanowiskach, ZSRR narzucał podległym krajom podejmowanie takich procesów integracyjnych, którymi nie były one zainteresowane.
- integrację tę próbowano realizować przy pomocy specjalizacji i kooperacji.

Od lipca 2013 roku Unia Europejska zrzesza 28 państw, wszystkie kraje są niepodległe oraz demokratyczne.

Za założycieli EU uważa się sześć państw (**1958**), jeszcze przed powstaniem Unii, zapoczątkowały ideę integracji: Belgia, Francja, Holandia, Luksemburg, Niemcy oraz Włochy. Ich zrzeszenie się w Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej uważa się za pierwowzór Unii Europejskiej. (UE została powołana do życia na mocy Traktatów w Maastricht w 1993 roku).

Kolejne kraje przystąpiły do wspólnoty **w 1973** roku: Dania, Irlandia oraz Wielka Brytania.

Następnie Grecja. Przystąpiła ona do wspólnoty jako jedyne państwo w **1981** roku.

O kolejnych członków wzbogaciła się już 5 lat później, w **1986** roku szeregi zasiliły kraje Półwyspu Iberyjskiego: Portugalia i Hiszpania.

Wspólnota posiadała 12 członków przez okres prawie 10 lat.

W **1995** powiększyła się bowiem o trzy kolejne: Szwecja i Finlandia oraz Austria.

Na początku nowego stulecia, na aneksję do Unii zdecydowało się 12 kolejnych państw.

Rok 2004 okazał się rekordowy - 10 nowych krajów, w tym Polska oraz Litwa, Republika Czeska i Słowacja, a także Słowenia, Łotwa, Estonia, Węgry, Cypr i Malta.

W 2007 roku, członkiem Unii została jeszcze Rumunia i Bułgaria.

Ostatnim krajem, który przystąpił do wspólnoty jest Chorwacja. Jej aneksja miała miejsce w lipcu **2013** roku.

Suwerenność a integracja europejska

Suwerenność – zdolność do samodzielnego, niezależnego od innych podmiotów, sprawowania władzy politycznej nad określonym terytorium, grupą osób lub samym sobą. Jest podstawowym pojęciem prawa międzynarodowego. Suwerenność państwa obejmuje niezależność w sprawach wewnętrznych i zewnętrznych.

Suwerenność **wewnętrzna** polega na tym, że władza sama może decydować o zakresie swojego działania. Władza państwowa jest niezależna od organizacji działających na terytorium państwa, jak na przykład związków zawodowych, Kościoła.

Suwerenność **zewnętrzna** gwarantuje, że państwo jest niezależne od innych państw w podejmowaniu decyzji. Suwerenność ta polega także na braku możliwości wpływania na państwo za pośrednictwem różnych organizacji międzynarodowych, czy grup nacisku i sojuszy politycznych.

Cechy suwerenności

Samowładność to aspekt zewnętrzny suwerenności

- zdolność do nawiązania i utrzymywania stosunków dyplomatycznych
- zdolność do zawierania umów międzynarodowych
- zdolność do ponoszenia odpowiedzialności w zakresie prawa międzynarodowego

Całowładność to aspekt wewnętrzny suwerenności i oznacza władzę nad osobami, rzeczami znajdującymi się na danym terytorium.

Pojęcie suwerenności – nie podlega stopniowaniu, jest lub nie jest....

Etapy integracji gospodarczej

Integracja gospodarcza to proces tworzenia więzi ekonomicznych scalających gospodarkę. W ramach gospodarek narodowych integracja polega na łączeniu się przedsiębiorstw w większe organizmy gospodarcze.

W ujęciu teoretycznym proces ten obejmuje: strefy wolnego handlu, unii celnej, wspólnego rynku, unii gospodarczej, unia walutowa oraz pełna integracja gospodarcza.

Strefa wolnego handlu - tworzy się w wyniku likwidacji ceł i innych ograniczeń w obrotach pomiędzy państwami, ale z zachowaniem autonomii celnej i handlowej w stosunkach zewnętrznych tych państw.

Unia celna – powstaje wraz z wprowadzeniem wspólnej zewnętrznej taryfy celnej oraz wspólnej polityki handlowej.

Wspólny rynek – swoboda przepływu towarów, usług, kapitału i pracy.

Unia gospodarcza i walutowa – oznacza koordynację a także unifikację różnych dziedzin polityki gospodarczej oraz wprowadzenie wspólnej waluty.

Pełna unia (pełna integracja)- zjednoczenie w sensie gospodarczym i pełna unifikacja polityczna (NP. polityka zagraniczna, obrona, bezpieczeństwo).

Unia Europejska

Traktat o Unii Europejskiej został podpisany w Maastricht, 7 lutego 1992 r., a wszedł w życie po ratyfikacji przez parlamenty narodowe i Parlament Europejski – 1 listopada 1993 r.

Unia Europejska nie ma osobowości prawnej zgodnie z prawem międzynarodowym.

Polska jest członkiem Unii Europejskiej
Polska jest członkiem Unii Europejskiej od 1 maja
Polska jest członkiem Unii Europejskiej od 1 maja 2004
Polska jest członkiem Unii Europejskiej od 1 maja 2004 na mocy tzw. Traktatu akcesyjnego
Polska jest członkiem Unii Europejskiej od 1 maja 2004 na mocy tzw. Traktatu akcesyjnego podpisanego 16 kwietnia
Polska jest członkiem Unii Europejskiej od 1 maja 2004 na mocy tzw. Traktatu akcesyjnego podpisanego 16 kwietnia

Zakres rzeczowy współpracy państw członkowskich

1. **I Filar** – Wspólnota Europejska zawiera m.in.:
  - Wspólna polityka wizowa
  - Wspólna polityka rybołówstwa
  - Wspólna polityka ochrony środowiska
  - Wspieranie badań naukowych i techniki
  - Ochrona konsumenta
2. **II Filar** - Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (Art. 5) m.in.:
  - Ochrona wspólnych wartości
  - Ochrona wspólnych interesów
  - Ochrona niezależności Unii
  - Wzmacnianie bezpieczeństwa Unii i jej państw członkowskich
3. **III Filar** - Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych (Art. 6) m.in.:
  - Polityka azylowa
  - Zasady regulujące przekraczanie zewnętrznych granic państw członkowskich i zasady sprawowania kontroli nad tym ruchem
  - Polityka imigracyjna wobec obywateli państw trzecich, która obejmuje:
    - a. zasady osiedlania się w UE wraz z instytucją łączenia rodzin
    - b. zwalczanie nielegalnej imigracji, a także podejmowanie pracy przez obywateli krajów trzecich

Obowiązki państw członkowskich wobec Unii Europejskiej

Unię Europejską stworzyły państwa członkowskie i tylko one mogą nadal modelować kształty struktur unijnych, bo tylko one są stronami traktatu.

W art. 10 Traktatu Wspólnot Europejskich zawiera się fundamentalna zasada, na której opiera się Wspólnota Europejska i UE - **Zasada Lojalności i Szczerej Współpracy**.

Na podstawie tego artykułu Europejski Trybunał Sprawiedliwości sformułował najważniejsze obowiązki państw członkowskich:

Zasada Lojalności

- obowiązek stosowania prawa wspólnotowego w prawie krajowym i przestrzeganie przymusu prawa wspólnotowego wobec prawa krajowego
- zakaz stanowienia prawa sprzecznego z prawem wspólnotowym, a także obowiązek eliminacji przepisów sprzecznych z prawem wspólnotowym z prawa krajowego
- ściganie naruszeń prawa wspólnotowego
- odpowiedzialność państwa za nieprzestrzeganie prawa wspólnotowego

Zasada Szczerej Współpracy

- wspieranie organów wspólnotowych przez udzielanie informacji i współpracę

Obowiązki Unii Europejskiej i Wspólnot Europejskich wobec państw członkowskich

Respektowanie interesów i struktur państw członkowskich (art. 6 ust.1 Traktatu o UE). Organy UE nie ingerują w struktury wewnętrzne państw członkowskich (władze, ustrój, model władzy).

Wspieranie organów państw członkowskich przy wykonywaniu prawa wspólnotowego. Polskie organy państwowe mogą zwrócić się do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości o i interpretację. Instytucje UE są zobowiązane do takiej pomocy.

Dostateczne informowanie państw członkowskich o planowanych działaniach i aktach prawnych.

Cechy rozwoju systemu wspólnotowego

- Przechodzenie od wspólnot sektorowych (EWWiS, EWG, EURATOM) do coraz bardziej rozbudowanej UE.
- Zwiększenie płaszczyzn integracji od unii celnej i wspólnego rynku do wspólnej waluty oraz koordynacji działań policyjnych i obronnych.
- Coraz większa trwałość i złożoność więzi wewnątrz-wspólnotowych.
- Rozbudowa wspólnego systemu prawa.
- Ukształtowanie wspólnej tożsamości europejskiej.

Czynniki określające wspólnotowy charakter Unii Europejskiej

1. Funkcjonowanie wielu wspólnych polityk unijnych.
2. Istnienie komisji spełniających rolę quasi "rządu europejskiego".
3. Ponadnarodowe wybory do Parlamentu Europejskiego.
4. Wprowadzenie wspólnej waluty Euro dla ogółu państw członkowskich.
5. Stopniowe likwidacje barier granicznych między państwami członkowskimi.
6. Przyjęcie Karty Praw Podstawowych.
7. Wprowadzenie wspólnego obywatelstwa unijnego, łącznie z obywatelstwem poszczególnych państw członkowskich.
8. Rozszerzenie kompetencji wspólnotowych w polityce socjalnej i ochrony środowiska.
9. Dążenie do tworzenia i przyjęcia wspólnego aktu konstytucyjnego.

Instytucje główne

1. **Rada Europejska** - instytucja główna Wspólnot, ale nie jest organem UE (jest ponad nimi), nie tworzy prawa – kieruje nią Donald Tusk
2. **Instytucje Unii Europejskiej**
  - Parlament Europejski
  - Rada Unii Europejskiej
  - Komisja Europejska
  - Europejski Trybunał Sprawiedliwości
  - Europejski Trybunał Obrachunkowy

Organy pomocnicze (np. Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich lub Służby wspierające pracę Komisji Europejskiej, np. służby tłumaczy)

Organy II i III filaru

- a. organy wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa
- b. organy współpracy wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych

Podstawowe instytucje UE i ich zadania

Rada Europejska (nie mylić z Radą Europy) jest organem politycznym UE i oznacza spotkania premierów lub głów państw członkowskich, które odbywają się cztery razy w roku. Na tych spotkaniach, zwanymi również szczytami UE, omawiane są główne problemy unijne, wyznaczane kierunki rozwoju, podpisywane są traktaty.

Obecnie przewodniczącym Rady - potocznie zwanym prezydentem Unii – jest Donald Tusk jest przewodniczącym Rady Europejskiej. Jego kadencja trwa od 1 grudnia 2014 r. do 31 maja 2017 r. (poprzednio Herman Van Rompuy)

Kompetencje:

- wybiera Przewodniczącą Rady Europejskiej
- mianuje wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa (za zgodą przewodniczącego Komisji)
- wskazuje, biorąc pod uwagę wynik wyborów do Parlamentu Europejskiego, kandydata na przewodniczącego Komisji Europejskiej (wybieranego przez Parlament Europejski)
- ustala, w porozumieniu z przewodniczącym Komisji, listę komisarzy
- mianuje zatwierdzony przez Parlament Europejski skład Komisji
- wybiera prezesa, wiceprezesa i członków Zarządu Europejskiego Banku Centralnego.

Rada Unii Europejskiej – jest głównym organem decyzyjnym UE. To właśnie temu organowi przewodniczy narodowa prezydencja. Głównym zadaniem Rady jest przyjmowanie, wraz z Parlamentem, aktów prawa UE. W posiedzeniach tej Rady uczestniczą ministrowie z krajów członkowskich (po jednym za każdego kraju w zależności o tematyki spotkania).

Kompetencje:

- Koordynacja polityki ekonomicznej państw członkowskich
- Decyzje dotyczące polityki Wspólnot (razem z Parlamentem Europejskim)
- Uchwalanie budżetu (wraz z Parlamentem Europejskim)
- Prowadzenie wspólnej polityki zagranicznej
- Organizowanie współpracy w zakresie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych

Komisja Europejska - organ o charakterze ponadnarodowym reprezentujący interes UE (członkowie komisji mają prowadzić działalność na zasadzie niezależności od rządów krajów członkowskich). W jej skład wchodzi przewodniczący, 2 wiceprzewodniczących i 20 komisarzy. Kadencja wynosi 5 lat.

Zakres obowiązków:

- inicjuje i przygotowuje projekty aktów prawnych i decyzji dotyczących Wspólnot
- kontroluje wykonanie postanowień traktatowych na wszystkich szczeblach: Wspólnoty i państwa członkowskie
- zarządza funduszami Wspólnot
- reprezentuje Wspólnoty na zewnątrz

Parlament Europejski - członkowie parlamentu (eurodeputowani) są wybierani w wyborach powszechnych i bezpośrednich. Wybierani są na 5 lat. Obecnie ma 3 siedziby i obraduje w: Strasburgu, Brukseli, Luksemburgu.

Kompetencje (rozszerzone przez Jednolity Akt Europejski i traktat z Maastricht):

- kontrola polityczna działalności Komisji i Rady
- uczestnictwo w przygotowaniach i uchwalaniu budżetu (decyduje o wydatkach nieobligatoryjnych)
- uczestnictwo w procesie decyzyjnym Komisji i Rady
- ratyfikacja układów o stowarzyszeniu z krajami trzecimi
- ratyfikacja decyzji o przyjęciu do Wspólnot nowych członków (traktaty akcesyjne)

Podczas obrad parlamentarzyści zasiadają wg przynależności partyjnej (tzw. frakcje), a nie wg narodowości. Deputowani są niezależni w wykonywaniu swojego mandatu i nie składają nikomu sprawozdania. Każdy dysponuje 1 głosem i głosuje we własnym imieniu. Nie mogą też kierować się czyimiś instrukcjami, zasiadają w komisjach. Posłowie reprezentują różnorodne poglądy na temat integracji europejskiej, od zdecydowanego poparcia dla federalizmu do jawnego eurosceptycyzmu.

Europarlamentarzysta - model

- zdolności interpersonalne, inteligencja,
- wiedza specjalistyczna z różnych dziedzin,
- zdolność twórczego myślenia, innowacyjność i pomysłowość,
- entuzjazm w działaniu i pozytywne myślenie,
- życzliwość i cierpliwość,
- znajomość języków obcych,
- dyspozycyjność,
- zdolności empatyczne,
- asertywność,
- kreatywność,
- dobra organizacja pracy,
- umiejętność utrzymywanie długoterminowych relacji z wyborcami,
- umiejętność słuchania, zadawania pytań,
- trafne identyfikowanie problemów,
- sprawna komunikacja werbalna i niewerbalna,
- dążenia do wyznaczonego celu, upór w działaniu, determinacja,
- wysokie standardy etyczne i moralne,
- stałość poglądów politycznych, konsekwencja w działaniu

Europejski Trybunał Sprawiedliwości – powstał 1957, siedziba Trybunału znajduje się w Luksemburgu. W skład jego wchodzi po 1 przedstawicieli z każdego państwa oraz 8 rzeczników generalnych w kadencji 6 letniej.

Trybunał Obrachunkowy – istnieje od 1997 roku, składa się z 25 członków mianowanych na 6 lat przez Radę w porozumieniu z Parlamentem. Trybunał Obrachunkowy sprawuje kontrolę księgową nad dochodami i wydatkami Wspólnot (pod koniec każdego roku finansowego sporządza raport o wydatkach UE i zalecenia dotyczące przyszłego okresu).

Rzecznik Praw Obywatelskich – powoływany jest na 5 letnią kadencję, funkcjonuje od 1995 roku, rozpatruje skargi na nieprawidłowości w poczynaniach organów i instytucji wspólnotowych. Skargi mogą składać osoby fizyczne i prawne zamieszkujące na terytorium Unii Europejskiej.

System decyzyjny

W procesach decyzyjnych na poziomie Unii Europejskiej uczestniczą różne instytucje UE, w szczególności:

- Komisja Europejska,
- Parlament Europejski,
- Rada Unii Europejskiej.

Komisja Europejska występuje z wnioskami dotyczącymi nowych aktów prawnych, natomiast Parlament i Rada przyjmują te akty.

W określonych przypadkach możliwe jest przyjęcie aktu prawnego samodzielnie przez Radę.

Podstawowe formy aktów prawnych UE to dyrektywa i rozporządzenie.

Traktaty ustanawiają zasady i procedury obowiązujące przy podejmowaniu decyzji w skali Unii. Każdy wniosek dotyczący nowego aktu prawnego musi opierać się na konkretnym artykule w Traktacie, zwanym jego „podstawą prawną”. Podstawa prawna danego aktu określa właściwą procedurę legislacyjną do jego przyjęcia. Trzy podstawowe procedury decyzyjne w Unii: „konsultacja”, „zgoda” i „współdecyzja”.

Procedury decyzyjne w Unii

Procedura współdecyzji - jest to obecnie najbardziej powszechna z procedur legislacyjnych Unii. W procedurze tej rola Parlamentu nie ogranicza się jedynie do wydania opinii: w przypadku gdy Rada i Parlament nie dojdą do porozumienia na temat proponowanego aktu prawnego, nie może on zostać przyjęty. Procedura przewiduje dwa czytania projektu w każdej instytucji. Jeśli w toku tych dwóch czytań udaje się osiągnąć porozumienie, dany akt prawny może zostać przyjęty. W przeciwnym razie trafia on pod obrady komitetu pojednawczego, składającego się z jednakowej liczby przedstawicieli Parlamentu i Rady.

Procedura zgody - procedura przebiega podobnie jak w przypadku konsultacji, jednak Parlament nie ma w niej prawa do wprowadzania poprawek do wniosku – musi go przyjąć albo odrzucić w całości. Akceptacja, czyli „zgoda” Parlamentu wymaga bezwzględnej większości oddanych głosów.

Procedura konsultacji - procedurę konsultacji stosuje się w przypadku decyzji dotyczących takich dziedzin jak rolnictwo, podatki i konkurencja. Na podstawie wniosku Komisji, Rada zasięga opinii Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów.

Poszerzanie wspólnot Europejskich

Państwa założycielskie: Belgia, Francja, Holandia, Luksemburg, Republika Federalna Niemiec, Włochy – w 1957 r. na bazie traktatów założycielskich trzech Wspólnot Europejskich, tj. Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, Euratomu oraz Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej.

Przyjmowanie do wspólnot:

1973 – Wielka Brytania, Dania, Irlandia

1981 – Grecja

1986 – Hiszpania i Portugalia

1995 – Austria, Szwecja, Finlandia

2004 – Malta, Cypr, Polska, Czechy, Słowacja, Węgry, Litwa, Łotwa, Estonia, Słowenia

2007 – Bułgaria i Rumunia

2013 - Chorwacja

Obecnie: 28 państw członkowskich

Warunki przystąpienia do UE – kryteria kopenhaskie

Kryterium polityczne: stabilność instytucji gwarantujących demokrację, praworządność, przestrzegania praw człowieka, poszanowania mniejszości i ich ochrona.

Kryterium ekonomiczne: sprawność gospodarki rynkowej, zdolność do konkurowania z konkurentami z innych krajów Unii.

Kryterium przyjęcia dorobku prawnego: zdolność do sprostania obowiązkowi wynikającym z członkowska.

Zasada [pierwszeństwa prawa wspólnotowego nad prawem krajowym.](#)

Po stronie szans widzi się:

- uzyskanie dostępu do bogatego rynku europejskiego,
- ekspansje eksportu rolnego, a z drugiej strony dogodnego importu nowoczesnych produktów, ważnych zwłaszcza dla postępu biologicznego i technicznego,
- znaczny przepływ kapitałów inwestycyjnych i handlowych,
- powstanie ekonomicznego przymusu rekonstrukcji rolnictwa polskiego w kierunku struktur bardziej efektywnych i zdolnych do osiągnięcia postępu,
- ujawnienie się korzyści skali i wyższej efektywności, w wyniku czego polskie rolnictwo zacznie wytwarzać nadwyżkę ekonomiczną, która można będzie przeznaczyć na jego rozwój.

Po stronie zagrożeń znajdują się:

- wielkie koszty dostosowania i modernizacji polskiego sektora żywnościowego,
- trudności okresu przejściowego, zwłaszcza przy rozległych regulacjach ochronnych Unii i powolnym rozwoju instytucji rynku i handlu zagranicznego,
- prawdopodobieństwo utraty części rynku krajowego na rzecz dostawców z Unii i w związku z tym wyeliminowanie części krajowych producentów,
- niewielkie realne możliwości szybkich zmian struktury agrarnej ograniczenia rozdrobnienia rolnictwa.

A teraz podzielę Państwo na grupy.....

Prace zaliczeniowe

1. Znaczenie rotacyjnej prezydencji (pojęcia, znaczenie, cele, zadania i korzyści/straty)
2. Zadania dyplomacji w obszarze polityki europejskiej (czym jest dyplomacja, jakie są jej zadania w zakresie kreowania stosunków międzynarodowych, przykład uznanych dyplomatów)
3. Eurodeputowany – oczekiwania wyborców (kogo widzi społeczeństwo? jakie zachowania dyskredytują? Odnieść do bieżącej sytuacji, tzw. wpadki polityków)
4. Główne postacie UE – ich znaczenia dla funkcjonowania UE (Polacy, i nie tylko, co zrobili?)
5. UE - bilans korzyści i strat (widziany oczami społeczeństwa i polityków)
6. Przepisy unijne – wady i zalety (czy występują absurdy?)
7. UE w opinii Polaków (badania, co myślą Polacy, podać źródła)
8. Kłopoty w krajach wspólnoty – główne przesłanki (np. Grecja – przyczyny złej sytuacji, sposoby naprawy)
9. Podróże i migracja w UE (zalety, a wady?, gdzie są zagrożenia?)
10. Warunki pracy i emerytura w EU (porównanie emerytur, standardów życia, warunków pracy – można pokazać przykład osoby)
11. Ubezpieczenia i prawo jazdy w UE (porównać zakresy, ceny)
12. Zdrowie i leczenie w UE (zakres świadczeń poza granicami kraju? Czy dodatkowo należy się ubezpieczyć? Dlaczego? Standardy placówek za granicą)
13. Rodzina w UE (dane statystyczne, dietność, zasiłki, edukacja, problem starości, rozwody/śluby)
14. Nobel dla UE – za co? Dlaczego? Powody?